

Suomen Anglikaaninen kirkko
Tehtaankatu 23 B
00150 Helsinki
office@anglican.fi

Valtionvarainministeriö
valtionvarainministerio@vm.fi

DIOCESE IN EUROPE
THE CHURCH
OF ENGLAND

The Anglican Church in Finland
Chaplaincy of St Nicholas, Helsinki

Lausunto muistiosta koskien evankelis-luterilaisten ja ortodoksisten seurakuntien sekä muiden uskonnollisten yhteisöjen yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvien kustannusten korvaamista.

Huomioita

Mietinnön alussa käsitellään kiitettävällä tavalla evangelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon harjoittamia yhteiskunnallisia tehtäviä ja niistä aiheutuvia kustannuksia. Esitettyihin lukuihin ei ole tietysti mahdollisuutta puuttua. Tekstistä käy epäsuorasti ilmi, että luterilaisen kirkon lukuihin sisältyy varsinkin hautaustoimen osalta vyörytettynä toimistokuluja ja ilmeisesti myös tilakuluja niiltä osin, kun ne eivät ole uskonnollista toimintaa.

Uskonnollisten yhdyskuntien harjoittamaa toimintaa, joka voidaan laskea ”muuksi merkittäväksi yhteiskunnalliseksi toiminnaksi”; kuten diakonia, nuoriso-, perhe-, vammais- ja vanhustyö, ei ole kattavasti arvioitu. Tämä johtuu osaltaan siitä, että asiasta tehty kysely ei tuonut paljon vastauksia. Monet uskonnolliset yhdyskunnat ovat maahamuuttajavaltaisista ja tekevät työtä maahamuuttajien parissa. Tilastokeskuksen väestörakennetta koskevan laatuarvioinnin mukaan:

Ulkomaalaisten osalta uskontokuntatieto ei anna oikeaa kuvaa. Kaikki heidän uskonnolliset yhdyskuntansa eivät ole Patentti- ja rekisterihallituksen rekisterissä eivätkä kaikki uskonnon harjoittajat liity seurakuntiin. Vuoden 2012 lopussa Suomessa asuvista vieraskielisistä henkilöistä 84 prosenttia ei väestötietojärjestelmän mukaan kuulunut mihinkään rekisteröityyn uskonnolliseen yhdyskuntaan.¹

Tämä henkilöiden rekisteröitymishalukkuuden puute yhdistettynä vähäiseen valtiontukeen ja tulo- ja eläinhuollon perustuminen jäsenmaksuihin tai vapaaehtoiseihin maksuihin ja lahjoituksiin ei luo sellaisia puitteita, joissa mietinnössä esitetyt yhteiskunnallisesti merkittävät toimintamuodot voisivat olla laajuudeltaan evankelis-luterilaisen kirkon vastaavien toimintojen tasolla. Esimerkiksi Anglikaanisen kirkon kohdalla rekisteröityminen ei tuo henkilölle käytännössä mitään sellaista lisää, jonka takia hänen tulisi rekisteröityä; kirkon toiminta on kaikille avointa. Anglikaanisen kirkon rekisteröity jäsenmäärä on noin sata, mutta yksittäisiin tilaisuuksiin saattaa osallistua 600 henkilöä. Osana Englannin kirkkoa (Church of England) Suomen Anglikaaninen kirkko ei voi kerätä jäsenmaksua.

Toisaalta jo se tosiseikka, että uskonnollisille yhteisöille on oma erityinen yhteisömuotonsa kertoo, että niiden perustoiminta – uskonnonharjoitus – on katsottu yhteiskunnallisesti merkittäväksi. Tässä mielessä ei ole mielekästä vertailla kahden perustuslaissa määrätyn aseman omaavan, Suomen oloissa perinteisen kirkon, ja vuoden 1923 Uskonnonvapauslain myötä rekisteröityjen kirkkojen ja muiden yhteisöjen asemaa niiden koon ja sen tuomien mahdollisuuksien näkökulmasta. On selvää, että yhteisöt, joilla on lakiin perustuvia yhteiskunnallisia velvollisuuksia voivat – ja heillä tulee olla mahdollisuus – nuo velvollisuudet suorittaa; tähän antaa mahdollisuuden kirkollisvero mutta ennenkaikkea yhteisöverojärjestelmä, jolla on rahoitettu nimenomaan yhteiskunnallisia tehtäviä. Tähän rahoituksen säilymiseen ja tehtävistä aiheutuvien kulujen täysimääräiseen kompensoimiseen tähtää ilmeisesti myös puheena olevan työryhmän mietintö.

Muiden uskonnollisten yhteisöjen on käytännössä mahdotonta ottaa tai saada hoidettavakseen sellaisia tehtäviä kuin luterilaisella tai ortodoksisella kirkolla on perinteisesti ollut. Esimerkiksi hautaus-toimen osalta ei luultavasti voida olettaa, että valtio olisi valmis maksamaan Anglikaanisen kirkon ylläpitämää, kaikille avointa hautausmaata. Tällöin hautasmaan perustamiselle jäisi ainoastaan teologisia tai ideologisia syitä. Nykyisessä tilanteessa on muiden uskonnollisten yhdyskuntien viisaampaa keskittyä yhdyskunnan perustoimintoihin, joita yleensä ovat julistustehtävän lisäksi erilaiset palvelutehtävät kuten aineellisen avun antaminen, koulutus ja yhteisöllisyys.

Tämä pohdinta johtaa tilanteeseen, jossa työryhmän hakemien rahoitusmallien sijasta pitäisi käydä perusteellisempi keskustelu puheena olevien toimintojen järjestämisestä ja rahoituksesta. Jos, johon työryhmän esitys näyttäisi viittaavaan, on tarkoitus korvata evankelis-luterilaiselle kirkolle täysimääräisenä sen hautaus-toimen nettokulut (tähän viittaa sekä esitetyistä rahoitusmalleista Hautausmaksu -malli sekä lopullisen työryhmän esityksen summa, joka vastaa lähes täysin hautaus-toimen nettokuluja), eikö hautaus-toimi olisi järkevämpää järjestää suoraan valtion toimintana, jolloin se olisi katsomuksellisesti neutraalia? Tällainen järjestely myös lujittaisi yhteisöjen luottamusta siihen, että yhteiskunta on sitoutunut katsomusten tasavertaisuuteen.

Työryhmän mietinnössä on oletettavasti päätelty kirkonkirjojen pidon tulevan merkityksettömäksi väestökirjanpidon kannalta jollain aikavälillä. Käytännössä

väestötietojen ylläpito keskittyy seurakunnissa omien jäsenten tietojen käsittelyyn, joka kansankirkkojen kohdalla muodostaa suuren osan kansalaisista. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla nykyinen järjestelmä luo kattavan palveluverkoston kahden kirkkokunnan jäsenille jättäen näihin kirkkokuntiin kuulumattomat seurakuntien tarjoamien palvelujen ulkopuolelle. Muiden uskonnollisten yhdyskuntien ilmoitukset jäsenrekisteriin ja ilmoitukset avioliittoon vihkimisistä tapahtuvat suoraan maistraatteihin.

Samoin on ilmeisesti odotettu kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden suojelun ja kunnostamisen rahoituksen järjestyvän muuta kautta. Suojelu- ja ylläpitovelvollisuushan on lain mukaan kaikilla tällaisia rakennuksia omistavilla ja tähän tarkoitukseen voi hakea valtionapua. Keskittyminen nimenomaan hautaustoimen kulujen kattamiseen tulee esiin myös siinä, missä laajuudessa ja miten näitä kolmea yhteiskunnallista tehtävää on mietinnössä käsitelty.

Muille kuin evankelisluterilaiselle ja ortodoksiselle kirkolle esitetty yhden miljoonan määräraha jaettavaksi hakemuksien perusteella vaikuttaa oikean suuntaiselta. Tämä määräraha mahdollistaisi näiden yhteisöjen toiminnan kehittämisen, joka omalta osaltaan palvelee kansalaisyhteiskuntaa. Oletettavasti kasvava tuen mahdollisuus myös motivoisi uskonnollisia yhdyskuntia sekä hakemaan tukea että rekisteröimään jäseniä aktiivisemmin.

Lausunto

Suomen Anglikaaninen kirkko esittää lausuntonaan että työryhmän esitys evankelisluterilaisten ja ortodoksisten seurakuntien sekä muiden uskonnollisten yhteisöjen yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi on oikean suuntainen. Tämä lausunto perustuu siihen olettamukseen, että yhteiskunta vastaa kaikkia kansalaisia koskevan, lakiperusteisen palvelun kustannuksista. Esitykseen sisältyvä kansalaisten maksettavaksi jäävä omavastuuosuus hautaustoimen kustannuksista on myös perusteltu.

Samoin Suomen Anglikaaninen kirkko esittää, että muille uskonnollisille yhdyskunnille jaettava valtionavustus on suuruusluokaltaan oikean suuntainen ja sillä tulisi olla sama lain suoma turva, ja myös sen määrää tulee tarkistaa samoin perustein kuin luterilaiselle kirkolle myönnettävää avusta eli vuosittain kuluttajahintaindeksin muutosta vastaten.

Helsingissä 28.11.2013

Suomen Anglikaanisen kirkon kirkkoneuvoston puolesta

The Reverend

Tuomas Mäkipää
Chaplain (kirkkoherra)